

การพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานในเยาวชนด้วยหลักภาวนา 4*

Development the Basic Ethical in Youth Principles Pray 4

พระครูรัตนกรวิสุทธิ

Phrakhurattanakornvisut

พระครูเกษมมรรคากร

Phrakhrukasemattakorn

พระครูปริยัติสุวัฒนภรณ์

Phrakhrupariyatsuwattanaporn

พระปัญญา สุจิตโต

Phra Panya Sucitto

กฤษณะ เชี่ยวเวช

Krisana Chiewvej

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: sommai.sni@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

“ฐานติกคืออิฐ ฐานชีวิตคือการศึกษา” เยาวชนรุ่นใหม่คืออนาคตของชาติวันนี้หากว่าเยาวชนไม่มีการพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่ควรจะเป็น นั่นก็หมายถึงว่า ประเทศเราได้ลดจำนวนคนที่ดีลงอย่างมากมาย จากสภาพปัญหาทางจริยธรรมที่ถอยหลังลงเรื่อย ๆ สังคมไทยก็จะเกิดมีแต่ความวุ่นวายไม่มีที่สิ้นสุด คนเก่งอาจจะมามากแต่หากว่าเก่งแล้วขาดคุณธรรมความดี ขาดคนดีสังคมจะน่าอยู่ได้อย่างไร การนำหลักจริยธรรมมาพัฒนาเยาวชนจึงมีความจำเป็นอย่างมากเป็นประการแรก ทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักศีลธรรมคือเป็นหลักการจัดระเบียบการดำเนินชีวิตที่ดีงาม เพราะฉะนั้น การดำเนินชีวิตเยาวชนควรได้รับการพัฒนาจริยธรรมตั้งแต่เริ่มต้น ทั้งทางการพัฒนาทางกาย ทั้งการพัฒนาคุณภาพทางจิตใจด้วย จะเป็นตัวช่วยเสริมสร้างให้เยาวชนมีสติปัญญาที่ดีตามช่วงอายุวัย ทำให้เป็นคนมีความคิดมีเหตุผล มีความรู้ความสามารถเท่าทันเหตุการณ์สภาพตามความเป็นจริงของสังคม ทั้งหมดนี้รวมอยู่ในคำว่า “จริยธรรม” โดยอาศัย

*

Received 19 January 2022; Revised 20 March 2022; Accepted 12 June 2022

หลักภาวนา 4 ข้อ ได้แก่ ภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา เป็นตัวช่วยให้จริยธรรมอยู่บนหลักสัจธรรมความจริง ความจริงที่ว่าสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ เมื่อเยาวชนมีการพัฒนาเรียนรู้เข้าใจตามความเป็นจริงเหล่านี้ได้ จะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างมีคุณภาพ ทำให้เกิดการปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป เยาวชนก็นับได้ว่าเป็นรากฐานอนาคตที่สำคัญของชาติที่ต้องให้ความสำคัญการพัฒนาจึงควรเริ่มจากเด็กเยาวชนก่อนเสมอเพื่ออนาคตที่ดีของประเทศสืบไป

คำสำคัญ: การพัฒนา, จริยธรรมขั้นพื้นฐาน, เยาวชน, ภาวนา 4

Abstract

“The base of the building is brick. The basis of life is education.” The new generation of youth is the future of the nation today, if the youth does not have the basic moral development they should be. That means, our country has greatly reduced the number of good people. From the condition of ethical problems that gradually regressed, Thai society will be born with endless chaos. Smart people may have many, but if they are good, they lack virtue and goodness, without good people, how can society be livable? The adoption of ethical principles for youth development is therefore essential first and foremost. All relevant sectors should be given importance. Buddhist principles It is a moral principle that is the principle of organizing a system of good living. Hence, Youth life should be developed ethically from the start. both physical development as well as improving mental quality It will help to strengthen the youth to have good intelligence according to their age. make a person with a rational thought have knowledge and ability to keep up with the real situation of society All of these are included in the term “ethics”. based on the four principles of prayer These include meditation, morality, spiritual meditation, and wisdom. to help ethics to be based on the truth the fact that all things happen for a reason according to the laws of nature When young people are

able to learn and understand these facts This will enable them to solve problems by themselves with quality. causing an adjustment to live happily in society and be a good citizen of the nation Youth can be regarded as an important foundation for the future of the nation that needs to focus on development. Therefore, it should always start from the youth first for the good future of the country.

Keywords: Development, the basic ethical, youth, principles pray 4

บทนำ

ต้นไม้ที่จะตัดให้ได้ตามรูปทรงที่เราต้องการได้ต้องอาศัยการเริ่มต้นจากการจัดการจากต้นอ่อนฉนั้นใด ประเทศชาตินั้นถ้าอยากจะทำให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดียิ่งขึ้นไป ต้องเริ่มต้นการพัฒนาจากเยาวชนฉนั้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 6 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ด้านความรู้ และมีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และในมาตราที่ 24 ได้เขียนกำหนดไว้ว่า “การจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้จัดการเรียนการสอนเป็นแบบผสมผสานสาระองค์ความรู้ต่างๆ ให้มีสัดส่วนที่สมดุลกัน โดยมุ่งเน้นจำเพาะเจาะจงไปที่การปลูกฝัง การพัฒนา จริยธรรม คุณธรรม ค่านิยมอันดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกวิชาการเรียนรู้ เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหาในด้านคุณธรรม จริยธรรมที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนรุ่นใหม่ ผู้ที่จะเป็นประชาชนเสาหลักของชาติไทยในอนาคต ตามแม่บทที่ได้กล่าวมานี้ ก็ได้กล่าวให้ความสำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนของประเทศให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541)

จริยธรรมถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองมั่นคง และความสงบสุขของทุกคนในสังคมและประเทศชาติ ในแต่ละประเทศชาติก็จะมีแนวนโยบายให้คนในประเทศให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีเป็นต้นนโยบายหลักประการแรกเสมอ การที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ การศึกษา และการเมืองการปกครองนั้น ซึ่งถ้าไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยวแล้ว ย่อมให้โทษมากกว่าให้คุณเป็นแน่นอน ถ้าจะเปรียบเทียบกับต้นไม้ใหญ่ที่งอกงามและมีแก่น จริยธรรมก็เหมือนแก่นแห่งความเจริญ คนที่มีความรู้แต่ไม่มี

จริยธรรม จึงมักเป็นคนที่ก่อความเดือดร้อน รำคาญให้แก่บุคคลอื่นเสมอ การพัฒนาบ้านเมืองที่ดีต้องพัฒนาจากจุดเริ่มต้น กล่าวคือเริ่มพัฒนาจากเยาวชนก่อนเป็นประการที่สำคัญประการแรกเสมอ ด้วยปัจจุบันสังคมไทย สังคมโลกก็มีการแข่งขันกันสูงมาก ทำให้เกิดมีการแย่งชิงกันในทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และอย่างที่ทราบกันดี ณ ปัจจุบันที่ทำให้ทรัพยากรมีมูลค่าสูงมากขึ้น คือ ผลมาจากสงครามระหว่างประเทศรัสเซียกับยูเครน บวกกับประชากรที่มีจำนวนมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจก็เกิดการติดขัดฝืดเคือง ด้วยวัฒนธรรมที่ก้าวกระโดดทำให้เกิดปรากฏการณ์พ่อแม่ต้องแข่งขันแย่งชิงกันประกอบอาชีพ จึงมีผลทำให้ไม่มีเวลาเลี้ยงดูอบรมบุตรได้อย่างดีเท่าที่ควร ในสภาพของเด็กหรือเยาวชนบางคนถูกผู้ปกครองทอดทิ้งเพื่อไปทำงานในต่างถิ่น หรืออาจจะถูกเลี้ยงดูแบบปล่อยไปตามเวรตามกรรมมากเกินไป หรือปล่อยให้อยู่กับโลกออนไลน์มากจึงมีผลทำให้เด็กมีปัญหาทั้งทางด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต และอาจส่งผลไปถึงการศึกษาด้วย การพัฒนาในด้านจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนได้ ต้องนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญตรงประเด็นมาแก้ไขปัญหาซึ่งพระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถสื่อสารถ่ายทอดได้ตามหลักของพระพุทธศาสนาก็จะมุ่งเน้นสอนไปที่คุณธรรม และจริยธรรมเป็นสำคัญเพื่อสร้างสังคมแห่งความเป็นพลเมืองที่ดี ดังที่กล่าวมา กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันทางการศึกษาจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันพระสงฆ์ ที่ต้องเข้าไปร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ในสถานการศึกษาต่างๆ ศาสนธรรมเป็นธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญยิ่ง อันเป็นพื้นฐานของจริยธรรมในสังคมไทยได้ และพระสงฆ์ก็จะเป็นผู้ทำหน้าที่นำหลักธรรมที่เหมาะสมเข้ากันได้กับบริบทของสังคม พระสงฆ์ผู้ที่จะนำหลักธรรมเข้าสู่เยาวชนได้อย่างลงตัว (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

อย่างที่ทราบกันว่าสังคมไทยในแต่ละวันได้มีปัญหาเกิดขึ้นมากมายทั้งปัญหาภายในครอบครัว สังคม การเมือง จะกล่าวว่ามีปัญหาทุกภาคส่วนก็ไม่น่าจะเกินจริง ปัญหาต่างๆที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งน้อยใหญ่ส่งผลที่สำคัญทำให้มีการเปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรม หรืออาจเป็นผลที่มาจากการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมใหม่ๆ ขึ้นมาอย่างรวดเร็ว มากมาย การช่วยแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง จะเป็นการลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำและสร้างจริยธรรมที่ดีงามในสังคมให้เกิดขึ้น เพราะเยาวชนที่ได้รับการดูแลตามความเหมาะสมตามช่วงวัยอายุจะมีทักษะทางกายที่ดี มีความฉลาดทางสติปัญญา เป็นสิ่งที่ส่งผลให้ปัญหาในด้านสังคมในอนาคตจะลดน้อยลงหากเราดูแลเยาวชนตั้งแต่เริ่มแรกอย่างดี (อภิญา ดันทวิวงศ์, 2557)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการเรียนเพื่อการพัฒนาเยาวชนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การสังคมโลก สังคมไทยปัจจุบันที่มีวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาจริยธรรมพื้นฐานให้แก่เยาวชนนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากประการแรกที่ควรจัดการให้เหมาะสม ให้เยาวชนมีมาตรฐานได้รับการพัฒนาตามหลักภavana 4 ข้อ กล่าวคือ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ให้ได้เจริญเติบโตสมวัยอันควร และช่วยให้เยาวชนพัฒนาตนเองเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีบุคลิกภาพที่ดี เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติสืบต่อไป

ความหมายของการพัฒนา

หากจะกล่าวถึงคำว่า การพัฒนา หรือคำภาษาอังกฤษว่า Development เป็นคำเฉพาะที่มักนำมาใช้ประกอบเข้ากับคำอื่นเพื่อให้ได้ความหมายที่เสริมสร้างคำใหม่ให้เกิดขึ้น อาทิเช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาเยาวชน เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกหยิบยกมาใช้กันทั่วไป แต่จะมีความหมายแตกต่างกันไปตามหน้าที่หรือคำที่เอาไปประกอบใช้ อาทิเช่น การพัฒนาการเรียนการสอน อันเป็นการนำกระบวนการไปปฏิบัติตามหลักสูตรเพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เป็นขั้นตอนที่อาจารย์-ครูผู้สอน จะต้องดำเนินการให้ผู้ศึกษาได้เข้าถึงการพัฒนาบนขีดความสามารถของตนเอง ให้เต็มตามศักยภาพให้เกิดความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ให้ผู้ศึกษาได้เป็นผู้รู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ใช้เหตุและผลตามแนวเชิงวิทยาศาสตร์ มีความสามารถในการคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ คิด เรียน เขียน อ่าน ทำให้เป็นผู้รู้เทคนิควิธีการมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง มีเจตนาที่ดีต่อสังคม มีวินัยในการดำเนินชีวิต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน มีทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง นำไปพัฒนาเป็นอาชีพเพื่อดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541)

การพัฒนา คำว่า “พัฒนา” ในแม่บทของภาษาไทย มาจากคำว่า “วฑฺฒน” ในภาษาบาลี แปลความหมายตรงตัวคือ ความเจริญ เพื่อความเจริญ หรือจำเริญ อันได้แก่ ทำให้เติบโต ทำให้งอกงาม ทำให้ดีขึ้น ทำให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นไปอีก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ความหมายของ การพัฒนา จากรูปศัพท์ข้างต้น จึงหมายถึง การพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโต เกิดความงอกงามและดีขึ้นตามลำดับจนเป็นที่น่าพึงพอใจได้ และความหมายที่กล่าวมานี้ อันเป็นที่มาของคำที่นำมาใช้ในภาษาไทยจนเกิดเป็นแนวทางใน

การกำหนดให้เกิดความหมายอื่นๆ ตามมาด้วยเช่นกัน อาจนับได้ว่าเป็นความหมายที่รู้จักกันดี โดยทั่วไป เพราะว่าคำที่นำมาใช้มากกว่าความหมายอื่นๆ ถึงจะยังไม่เป็นที่ยอมรับในแวดวงของนักวิชาการก็ตาม (สนธยา พลศรี, 2547)

ต้นกำเนิดที่มาของการพัฒนา คำว่า “พัฒนา” มีต้นกำเนิดเกิดขึ้นและนำมาใช้ครั้งแรกที่ปรากฏในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยผู้ที่นำมาใช้เป็นนักเศรษฐศาสตร์ ได้นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรป ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงมาจากการใช้แรงงานคนและสัตว์ในช่วงนั้นมาเป็นพลังงานจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทดแทน อาทิ เครื่องจักร เครื่องยนต์ต่างๆ ทำให้วิถีชีวิตของของคนในสังคมมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากอาชีพของคนในสังคมที่เปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นการประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม ที่อยู่ที่อาศัยเปลี่ยนจากชนบทเป็นสังคมเมือง หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อมที่เกิดมีตามธรรมชาติพัฒนาเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง หลังจากนั้น คำว่า “การพัฒนา” ก็ได้กระจายไปทั่วทุกมุมโลก ประเทศไทยที่ปรากฏการใช้คำว่า พัฒนา เกิดขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2503 ในช่วงสมัยของท่านจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้คำว่า “พัฒนา” แปลว่า เจริญ และต่อมาในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ประมาณ ปี พ.ศ. 2505 ได้มีปรากฏการใช้คำต่อขึ้นมาเพิ่มอีก เช่นว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) (วิรัช นิภาวรรณ, 2549) นักเศรษฐศาสตร์ จึงให้ความหมายไว้ว่า “การพัฒนา” หมายถึง ความเจริญเติบโต โดยนัยคือการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจตามเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นการมุ่งเน้นความหมายในเชิงปริมาณ คือ การขยายตัวขึ้น การเพิ่มขึ้นทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านศาสตร์อื่นๆ และ นักพัฒนาชุมชน ได้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนา” หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดียิ่งๆ ขึ้นกว่าสิ่งเดิมทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ รวมถึงสิ่งแวดล้อม มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีโครงการ มีวิธีการดำเนินงาน โดยอาศัยมนุษย์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวของมนุษย์นั่นเอง (สนธยา พลศรี, 2547)

สรุปได้ว่า การพัฒนา คำว่า “พัฒนา” ในภาษาไทย, “Development” ในภาษาอังกฤษ, “วทฒน” ในภาษาบาลี มีความหมายถึงว่า การเปลี่ยนแปลง ทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพ และ ปริมาณ เป็นต้น

ทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานในเยาวชน

การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนถือได้ว่าต้องมีความละเอียดอ่อน เพราะเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของเยาวชนโดยตรง โคลแบร์ก โคลเบอร์เกอร์ (Kohlberg, L. 1983) ได้ศึกษาการพัฒนาจริยธรรม ผ่านงานวิจัยพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ (Stages of Moral Development) ในหลายๆประเทศที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จริยธรรมในความหมายของโคลแบร์กคือ เป็นเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้อง อันเกิดจากกระบวนการทางการคิดอย่างมีเหตุ มีผล และอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญาเข้ามาเสริมด้วย มีความสอดคล้องกันกับแนวความคิดของ จิน เพียเจต์ (Jean Piaget) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ แต่มีความสนใจที่จะศึกษาทางด้านจิตวิทยา โดยเจาะจงไปในด้านกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็ก ตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยรุ่น เพียเจต์ เชื่อว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนบนโลกมีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เกิดได้ ทำให้มนุษย์เกิดพัฒนาการของปัญญา จากงานของ เพียเจต์ พอสรุปได้ว่าธรรมชาติของมนุษย์มีพื้นฐานติดตัวตั้งแต่กำเนิดอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ “การจัดและรวบรวม” (Organization) เป็นการจัดและรวบรวมกระบวนการต่างๆ ภายใน ให้เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่อง ทั้งมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความสมดุล เข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อม และ “การปรับตัว” (Adaptation) เป็นการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสภาวะสมดุลกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (Jean Piaget, 198)

ในส่วนของพฤติกรรมที่น่ายินดีและไม่น่ายินดีของคนไทย ซึ่งกล่าวได้ว่าบุคคลที่เป็นคนเก่ง มีความสามารถและเป็นคนดีด้วยนั้น คือเป็นบุคคลต้นแบบที่ถูกกล่าวไว้ว่าเป็น “พลเมืองดี” เป็นบุคคลที่ทำงานในระดับที่เรียกว่ามืออาชีพ ชี้อตรง มีความขยันขันแข็งหนักเอาเบาสู้ และจะเป็นตัวช่วยในการพัฒนาประเทศ เป็นผู้ที่มีจิตลักษณะที่สำคัญอยู่ 8 ประการด้วยกัน

- 1) มีสติปัญญา มีความเฉลียวฉลาด กล่าวได้ว่า คิดแก้ไขปัญหา ได้อย่างรวดเร็ว
- 2) สุขภาพจิต ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมในตัวเรา เพราะถ้ามีจิตใจที่ดี เข้มแข็ง ก็จะสามารถต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ได้อย่างลงตัว
- 3) ประสบการณ์ทางสังคม เป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้คนเราอยู่ในสังคมที่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ประสบการณ์ทางสังคมจะช่วยให้เยาวชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

4) ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวสำคัญในการดำเนินชีวิต จริยธรรมในตัวเองถ้าสามารถดึงมาใช้ได้สมเหตุผล กับสถานที่ เวลา บุคคล จะช่วยให้เราอยู่ รอดปลอดภัยในสังคมได้ดีเช่นกัน

5) มีลักษณะมุ่งมั่น มีความตั้งใจ เพื่อบรรลุหน้าที่ดี และมีความสามารถในการควบคุม ตนเองได้

6) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถดึงเอาศักยภาพขีดความสามารถ ของตนเองออกมาใช้ได้ทันเวลา ทันท่วงทีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

7) มีคุณธรรม ค่านิยมที่ดี และทัศนคติเชิงบวก (คิดบวกได้ในทุกสถานการณ์)

8) มีแรงจูงใจที่ดี ฝ่าฝืนผลสัมฤทธิ์ การสร้างแรงบันดาลใจที่ดีของเยาวชน จะเป็น ตัวเลือกที่ดีที่จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในชีวิตได้

จริยธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคงและความสงบสุขของ บุคคลสังคมประเทศชาติอย่างยั่งยืน การพัฒนาไม่ว่าจะในระดับไหนถ้าหากขาดแล้วซึ่ง จริยธรรมเป็นหลักยึดย่อมเกิดผลเสียมากกว่าผลดีเป็นแน่ เปรียบเสมือนว่าผู้มีความรู้แต่ขาด คุณธรรม จริยธรรมย่อมก่อให้เกิดความเสื่อมเสียได้มากกว่าผู้ด้อยความรู้ “ผู้ที่มีความรู้แต่ไม่ รู้จักวิธีการที่จะประพฤติตน ย่อมก่อให้เกิดความเสื่อมเสียที่มากกว่าผู้ที่มีองค์ความรู้น้อย ถ้า หากจะเปรียบองค์ความรู้เหมือนดิน จริยธรรมก็ย่อมเปรียบเสมือนน้ำ ดินที่ไม่มีน้ำเป็นที่ยึด เหนี่ยวเกาะกุม ย่อมเป็นเหมือนฝุ่นละอองที่จะสร้างแต่ความรำคาญมากกว่าที่จะก่อให้เกิด ประโยชน์ เพราะเหตุเช่นนี้ คนที่มีความรู้แต่ไม่มีจริยธรรมจึงมักเป็นคนก่อความวุ่นวาย ความ รำคาญให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นเพียงเท่านั้นเอง” จริยธรรม ก็ไม่ได้มีความหมายถึงเพียง ว่า การถือศีล กินเพล เข้าวัดปฎิบัติตามกาล อยู่จำศีลภาวนาแต่อย่างใด แต่จริยธรรมก็ หมายถึงความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสมรู้วันสิ่งที่ควรทำ รู้วันสิ่งที่ ควรละ ตามกาลและตามบุคคลที่พึงจะทำได้ ดังจะเห็นได้ว่าจริยธรรมจึงมีความจำเป็นอย่าง มากและมีคุณค่าสำหรับทุกระดับชั้นทุกวิชาชีพในสังคม สังคมจะดี สังคมจะอยู่รอดต้องอาศัย จริยธรรมเป็นเกณฑ์ ตัวจริยธรรมจะสอนให้คนเราให้เกียรติกู้กันและกันไม่กดขี่ผู้อื่น ให้เอาใจใส่ เอื้ออาทรต่อตนเองและผู้อื่น จริยธรรมสอนให้เราอ่อนตัว อ่อนน้อมแต่ไม่อ่อนแอ ทำให้เข้าหา กันได้ดีกับบุคคลทั้งหลายในสังคม ทำให้ไม่วางตัวอวดดีหรือก้าวร้าวต่อผู้อื่น สอนให้เราลดทิฐิ มาณะความถือตัวลงอย่างมาก เพื่อที่จะได้มองเห็นสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง ไม่หลงสำคัญ

ตัวเองว่ารู้ดีรู้มากกว่าคนอื่น ผู้ที่เป็นบัณฑิตโดยแท้จะเข้าใจและให้ความสำคัญอย่างแจ่มแจ้งว่า จริยธรรมควรมียู่คู่กับสังคมโดยทั่ว (วคิน อินทสระ, 2541)

สรุปได้ว่า จริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์จะมีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพ สิ่งแวดล้อมนั้นๆ ได้เสมอ ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุด

หลักการที่ใช้ในการพัฒนาจริยธรรมในเยาวชน

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญมีมากแต่จะหยิบยกมาประกอบในการที่จะ พัฒนาเยาวชนให้เข้ากันกับบริบทของเยาวชนได้ หลักธรรมที่น่าจะมีความเหมาะสม ประกอบด้วย

1) กายภาวนา (กาย) พัฒนาการด้านร่างกาย คือ การดูแลตนเอง และ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุโดยไม่เบียดเบียนตนและสิ่งรอบตัว ได้แก่ ดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน และบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่าแท้

2) ศีลภาวนา (สังคม) พัฒนาการด้านสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ได้แก่ มีวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีกับผู้อื่น

3) จิต ภาวนา (จิตใจ) พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ คือ การมีสมรรถภาพทางจิตดี ได้แก่ มีสติสมาธิและความ เพียร การมีสุขภาพจิตดีได้แก่ ร่าเริงเบิกบาน มีความสุขในการเรียนรู้และการพัฒนาตน และการมี คุณภาพจิตดีคือมีความเมตตากรุณาและมีความกตัญญู

4) ปัญญาภาวนา (ปัญญา) พัฒนาการด้าน สติปัญญา คือ การมีความรู้ความเข้าใจใน เหตุผล เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำสิ่งดีและคิด แก้ปัญหาได้ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจแยกแยะสิ่งดีและไม่ ดี ใฝ่รู้แสวงหาความจริงและใฝ่สร้างสรรค์อยู่เสมอและรู้เท่าทัน สามารถแก้ไขปัญหาได้ซึ่งเป็นหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาเพื่อปลูกฝังจริยธรรมขั้นพื้นฐาน สำหรับเยาวชน

การพัฒนาจริยธรรมในเยาวชนด้วยหลักภาวนา 4

ตามหลักภาวนา 4 ประกอบด้วย

1) กาวิตกาย มีกายที่พร้อมจะพัฒนา (มีกายภาวนา) คือ มีความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพในทางที่เกื้อกูลและได้ผลดีเริ่มตั้งแต่รู้จักใช้อินทรีย์ เช่น ตา หู จู ฟัง

เป็นต้น มีสติอยู่กับตัวเองตลอดเวลา ดูเป็น ฟังเป็น ให้เกิดได้ปัญญา รู้จักเลือกบริโภคปัจจัย 4 และสิ่งของเครื่องใช้ตลอดจนเทคโนโลยีอย่างฉลาดและได้ผลตรงเต็มตามคุณค่าตามวัย

2) ภาวิตศีล มีศีลที่พัฒนาแล้ว (มีศีลภาวนา) คือมีพฤติกรรมการกระทำทางสังคมที่พัฒนาแล้ว ไม่เบียดเบียนก่อความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ตั้งอยู่ในระเปียบวินัย และมีอาชีพะที่สุจริต มีความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะที่เกื้อกูล สร้างสรรค์และส่งเสริมสันติสุขต่อตัวเองและคนรอบข้าง

3) ภาวิตจิต มีจิตใจที่พัฒนาแล้ว (มีจิตภาวนา) คือ มีจิตใจที่ฝึกอบรมดีแล้ว สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต คือ ประกอบด้วยคุณธรรมความดีที่สำคัญ เช่น มีเมตตา กรุณา เอื้ออารีต่อตนเองด้วย ต่อคนรอบข้างด้วย มีมุทิตา มีความเคารพ อ่อนโยนต่อทั้งผู้ใหญ่ เพื่อนและเด็กด้วย มีความซื่อสัตย์กตัญญูต่อผู้มีพระคุณเป็นต้น มีความสมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิต คือ เป็นบุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็ง มีความมั่นคง มีความเพียรพยายาม มีความกล้าหาญ มีความอดทน มีความรับผิดชอบตอตนเองและผู้อื่นอย่างมีสติ มีสมาธิอยู่กับตัวเองเสมอ เป็นต้น มีความสมบูรณ์ด้วยสุขภาพจิต คือ มีจิตใจที่ร่าเริง เบิกบาน สดชื่น เอิบอิม ผ่องใส และสงบเป็นสุข

4) ภาวิตปัญญา มีปัญญาที่พัฒนาแล้วเติบโตอยู่ตลอดเวลา (มี ปัญญาภาวนา) คือ รู้จักคิดแยกแยะ รู้จักพิจารณาตามความสมเหตุสมผล รู้จักระเปียบวินัยในตนเอง รู้จักแก้ปัญหาทั้งตัวเองและคนรอบข้าง และรู้จักจัดทำกิจกรรมต่างๆ ด้วย ปัญญาที่บริสุทธิ์ ซึ่งมองดูรู้เข้าใจเหตุปัจจัย หากพิจารณาจากภาวนาทั้ง 4 ข้อนี้จะเห็นและสรุปได้ว่า เมืองค์ประกอบที่ครอบคลุมระบบการดำเนินชีวิตประจำวันที่ดีงาม ทั้งพฤติกรรมทางกาย จิตใจและปัญญาเหมาะแก่การนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนอย่างยิ่ง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538)

สรุป

ประเทศชาติที่ดี สังคมที่ดีควรมีการวางแผนความพร้อมตั้งแต่การเริ่มต้นนั้นก็คือการสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีสติปัญญาที่ดี เมื่อเยาวชนมีความรู้ปฏิบัติเมืองค์ความรู้ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ให้เกิดความเข้าใจหรือความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักกฎเกณฑ์ของความเป็นจริงได้ เมื่อมีความเชื่อที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นพื้นฐานแล้วก็ต้องเริ่มที่จะเพิ่มการฝึกอบรมในด้านการประพฤติทางกาย ทางวาจาและศีลก่อนการพัฒนาศีล การพัฒนาจริยธรรมให้ดีพร้อมแล้วก็ควรฝึกขั้นประณีตขั้นไปอีก กล่าวคือ เริ่มฝึกอบรมจิต (สมาธิตามลำดับ) จนถึงขั้นสุดท้ายของการพัฒนา คือการพัฒนาอบรมทางด้านปัญญาให้แก่กล้า ทนต่อสถานการณ์สังคมสิ่งแวดล้อมใน

ปัจจุบัน จนถึงขั้นรู้ดีชั่ว รู้สิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ เยาวชนควรได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน เนื่องด้วยศีล สมาธิและปัญญา เป็นหลักการพัฒนาที่เกื้อกูลหนุนส่งซึ่งกันและกัน เมื่อเยาวชนได้รับการพัฒนาศีลที่สมบูรณ์ก็จะช่วยเสริมให้เกิดปัญญาได้โดยง่าย ส่วนปัญญาที่ได้รับการพัฒนาดีแล้ว ก็จะเป็นรากฐานที่มั่นคงของชีวิตได้ ถ้าหากว่าต้องประเทศชาติให้ความสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าควรที่จะดึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาช่วยประกอบประครองเยาวชนของชาติให้ได้เรียนรู้และได้รับการพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐานโดยตรง และนำหลักธรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาмаาเกื้อหนุน อาทิ เสริมสร้างด้วยหลักภาวนา 4 ที่มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมโดยตรง เมื่อพัฒนาดีแล้วให้เยาวชนได้รับการเรียนรู้อย่างดีก็จะส่งผลให้ประเทศชาติมีเยาวชนที่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีกลายเป็นพลเมืองที่ดีของชาติสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2541). การศึกษากับการพัฒนาย้อยยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- _____. (2541). ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).
- วศิน อินทสระ. (2541). จริยธรรมกับบุคคล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วิรัช นิภาวรรณ. (2549). การประยุกต์และการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โพรเฟซ.
- อภิญญา ตันทวีวงศ์. (2557). สรุปสาระสำคัญการประชุมวิชาการอภีวัฒน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ อภีวัฒน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพริ้นตังแอนด์พับลิชชิ่ง.

Kohlberg, L. (1983). Moral Stage and Moralization: The Cognitive Developmental Approach. New York: Moral Development and Behavior.

Jean Piaget. (1983). Handbook of child psychology. New York: Wiley.